

IN MEMORIAM TIMOTEI POPOVICI (1870 – 1950)

Dumitru JOMPAN

Universitatea "Eftimie Murgu" Reșița

Tincova, 20 august 1870. Acum 140 de ani, s-a ivit pe cerul Banatului o noua stea în constelația muzicii corale cărășene, care va dăru, peste ani, lumina și strălucirea sa, universului culturii muzicale românești. Din nectarul și policronia melosului muzical al acestui mândru loc, micul Timotei și-a construit aripi pentru zbor și, în dulcele cântec de leagăn al mamei Elena, doar singur, el, dintre cei 11 frați, a visat să ajungă muzician. În acel ultim pătrar de veac XIX, Caransebeșul era apreciat ca unul dintre cele mai importante centre culturale și artistice din vestul țării. Odată ajuns aici, tânărul Popovici a beneficiat de îndrumarea, și competența părintească, a cunoscutului muzician Antoniu Sequens, la școala căruia s-au format Petre Ciorogariu, Dimitrie Cusma, Sava Golumba, Vasile Ijac, Caius Lepa, Iosif Velceanu și atâția alți învățători, dirijori și animatori ai cântecului coral de pretutindeni.

Stăpânit de vraja minunatului concert susținut la Caransebeș de Corul Mitropolitan din Iași (1890), la îndemnul bunului său prieten Ion Vidu și cu ajutorul Reuniunii de Cântări și Muzică, talentatul absolvent al Preparandiei devine student al Conservatorului de Muzică și Declamațiune din Iași, unde s-a perfecționat sub directa îndrumare a lui Gavriil Musicescu.

După terminarea studiilor (1895), la stăruința magistrului ieșean: „*Du-te în Banat și dezvoltă acolo talentul tău și vei fi cel dintâi*”, Timotei Popovici își începe cariera didactică la Lugoj, unde rămâne doar un singur an.

Faptul că „*a fost chemat*” ca profesor la Școalele Centrale Române din Brașov (1896), una dintre cele mai renumite instituții de învățământ din Ardeal – unde a activat Ciprian Porumbescu, Iacob Mureșianu, Gheorghe Dima și Niky Popovici –, face dovada prestigiului de care se bucura Timotei Popovici printre muzicienii din Transilvania încă de la începutul carierei sale. Orașul de la poalele Tâmppei i-a oferit posibilități largi de afirmare: profesor și dirijor al unui cor de copii și al unei formații muzicale de adulți din Scheii Brașovului, folclorist și compozitor. Din perioada brașoveană, provin primele sale prelucrări de muzică populară: „*Foaie verde de trifoi*”, „*M-aș mărita*”, „*Tot ți-am zis mândro*”.

După numai trei ani de participare la viața muzicală a orașului breslelor, Timotei Popovici a fost atras (1899) de faima Sibiului, alt centru cultural transilvănean. Aici a desfășurat timp de 37 de ani o activitate didactică rodnică, în calitate de profesor de muzică al Seminarului „*Andreian*”, al Școlii Normale „*Andrei Șaguna*” și al Școlii Civile de Fete.

Reputatul pedagog a activat în trei direcții: pe plan instructiv – educativ, publicistic și extrașcolar. El a cunoscut ca nimeni altul sufletele fragede ale copiilor, față de care a avut o atitudine blândă, dar și severă în același timp. Mijlocul principal de educație estetică i-a fost cântecul de sorginte românească.

Sibienii au cunoscut de la început că profesorul venea din Banatul supranumit „*țara corurilor*”. Cum altfel ar fi putut dovedi aceasta origine, dacă nu printr-o activitate dirijorală susținută? Simultan sau succesiv, a condus aici corul Seminarului „*Andreian*” și al

Scolii Normale „*Andrei Șaguna*”, Reuniunea Română de Muzică, Corul Sodalilor (Mese-riașilor) ș.a. Pentru a veni în sprijinul grupărilor corale sătești, a organizat, în 1932, împreună cu colegul său Nicolae Oancea, după exemplul lui Ioan Vidu, un curs pentru dirijorii acestor formații.

Activitatea didactică și dirijorală, ca și cea de cercetare a cântecului popular, i-au deschis drumul realizărilor din domeniul compoziției. Ca profesor de muzică și ca dirijor, Timotei Popovici avea nevoie de un repertoriu de cântece și piese corale pe care și l-a croit, mai întâi de toate, prin decantarea „*aromatei băuturi de aur*” a melosului popular, și abia după aceea, prin punerea în vibrație a propriilor potențe creatoare.

Popovici a zămislit un repertoriu bogat și divers de la cântecul „*Înfloresc grădinile*”, devenit imn al Festivalului Corurilor de Copii și Tineret de la Marga, la poemul coral „*Craiul Munților*”, închinat marelui luptator pașoptist Avram Iancu. Între aceste extreme se situează piesele muzicale vocale destinate corurilor pe voci egale și mixte. Toate acestea se caracterizează prin sinceritatea, simplitatea, sensibilitatea și cantabilitatea discursului muzical. La baza zestrei muzicale corale lăsate urmașilor de compozitor, stă principiul accesibilității, prin care cântecul, această „*pasăre măiastră*”, odată creat, să-și poată lua zborul în largul zării, liber și nestingherit.

Din sfera preocupărilor muzicologice, doar două lucrări sunt demne de luat în seamă aici: „*Dicționarul de muzică*”(1905) și „*Despre folclorul poetic și muzical. În legătură cu moartea unui folclorist*”(1946). Dacă despre „*Dicționar...*” se poate spune fără nici o ezitare că este prima carte completă de lexicografie muzicală la noi, la români, celălalt studiu, sub influențele nefaste ale epocii, minimalizează pe nedrept activitatea etnomuzicologică a lui Bela Bartok și interpretează eronat problema asimilărilor și iradierilor reciproce între muzica populară românească și cea maghiară.

Și câte nu ar fi de spus în legătură cu activitatea acestui muzician complex.

Ca slujitor al sfântului altar, profesorul Timotei Popovici a activat în cel puțin trei domenii, acelea de: profesor, dirijor și compozitor.

Profesorul, alături de colegii săi de la Seminarul „*Andreian*” din Sibiu a pregătit nenumărate generații de preoți în Cântarea bisericească și Tipic.

A dirijat o seamă de coruri ale lăcașurilor de cult din orașele și satele Transilvaniei și Banatului. Și, mai mult decât oricare altul, Corul Catedralei Mitropolitane din Sibiu la pupitrul căruia a stat aproape jumătate de veac.

În fine, compozitorul Popovici a lăsat, ca zestre generațiilor de azi și celor care vor urma, o seamă de liturghii dedicate corurilor de copii, de femei, de bărbați și formațiilor muzicale mixte, cântece „*funerale*”, privesc, ș.a. contribuind astfel, alături de: G. Cucu, G. Dima, D.G. Kiriac, G. Musicescu, C. Porumbescu, I. Vidu, la îmbogățirea repertoriului muzicii sacre a Bisericii Ortodoxe Române.

O seamă de discipoli formați în școala muzicală sibiană, între care: Cornel Arion, Aron și Gheorghe Bogdan, Ilarion Cocișiu, Dumitru Eremia, Ilie Micu, Marțian Negrea, Lia Popovici - Delu (fiică), Mircea Popovici (fiu), și Octavian Stoia, Gheorghe Șoima, Nicolae Varga au luminat, ca mulți alți colegi ai lor, viața muzicală din satele și mai ales orașele României. Cărțile sale de cântece, răspândite pretutindeni, au fost apreciate ca importante mijloace de învățământ la îndemâna slujitorilor școlii românești. A susținut concerte corale nu numai în Sibiu și Mărginimea Sibiului, ci și la Alba Iulia (cu prilejul Unirii din Decembrie 1918), Iași, Petroșani, Râmnicu Vâlcea. A prelucrat materialul muzical cules de el din zonele folclorice ale Ardealului, Banatului și Moldovei și, prin

intermediul elevilor săi, din multe alte dialecte și subdialecte etnofolclorice circumscrise întregului spațiu mioritic.

S-a sfârșit la Lugoj în vârsta de 80 de ani (11.07.1950) după o viață bogată de împliniri dăruită semenilor, neamului său pe care l-a iubit atât de mult.

Vizavi de toate cele de mai sus, îi întrebăm pe cititori: care dintre cele două provincii: Ardealul sau Banatul, își revendică paternitatea asupra muzicianului nostru? Răspunsul nu poate fi decât unul singur.

Timotei Popovici nu aparține numai celor două provincii. El a fost și va rămâne al țării întregi, al tuturor românilor.

Timotei Popovici

Timotei Popovici est né le 20 août 1870 Tincova. Il ne lui seul, 11 Dintras Brothers CEI, rêvait de devenir musicien. ULTIMATE quart de celle du siècle Au XIXe siècle a été celui que nous apprécions Caransebes Dintras ouest culturels les plus importants et artistique du pays. ICI Odate assez de jeunes qui Popovich a reçu compétence où l'orientation des parents de l'école célèbre musicien Antony Sequens ont formé Caruyer Ciorogariu Peter, Dimitri Cusma, Vasile Sava Golumb Caius Lepa. Après la fin de 1895 essais ISI début d'une carrière d'enseignant Popovich Lugoj. Le fait que comme un appel ancien professeur de roumain Braşăv preuve face centrale écoles jouissent du prestige de soins est l'un des musiciens de Transylvanie. Provincial Brasoveana au cours du traitement de la musique folk Primeli sale », le trèfle feuille verte, je épouser. Timothy Popovici Ancien Sibiu en 1899 a attiré un affamé, se tient ici depuis 37 ans activitats une version enseignement fructueux qualité de professeur de musique séminaire, Andreian «civils et Girls School.

Popovicu conçu un riche répertoire de chansons et de la variété, et la floraison des jardins "devenir l'hymne de l'enfance et de chorales de jeunes Festival à Margate, poème de corail," Montagnes Craiul «grand saint guerrier paşoptist Avram Iancu. La portée des questions musicologiques, le travail personnalisé est bon de se rappeler pacta.: «Dictionnaire» de la musique, la poésie et le folklore de la musique comme un serviteur de l'autel Saint-Siège, le professeur Timothy Popovici activer une version d'au moins trois domaines, à savoir l'enseignant, chef d'orchestre et compositeur.

Fin Lugoj âge était de 80 ans de réalisations après une donnée par les pairs activitats Rich Nation EP ou des soins tant aimé.